

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/161/2018
Identifikačné číslo spisu: 6714215253
Dátum vydania rozhodnutia: 28.11.2019
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6714215253.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Dušana Čima a sudcov JUDr. Daniely Sučanskej a JUDr. Emila Franciscyho v spore žalobcu R. U., trvale bytom v V., zastúpeného splnomocnenkyňou Brázdil & Brázdilová advokátska kancelária s.r.o., so sídlom vo Zvolene, Trhová 992/1, proti žalovaným 1/ Slovenská autobusová doprava Zvolen, a.s. so sídlom vo Zvolene, Balkán 53 a 2/ Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., so sídlom v Bratislave, Dostojevského rad 4, o zaplatenie 40.000 €, vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp.zn. 10Cpr/4/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 21. decembra 2017 sp.zn. 16CoPr/2/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalované majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa pôvodnou žalobou, došlou Okresnému súdu Zvolen (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) 27. októbra 2014 domáhal (vo veci samej), aby súd uložil v tom čase jedinej žalovanej (totožnej s dnešnou žalovanou 1/) povinnosť za neho (žalobcu) plniť poškodenej A. L. narodenej XX. októbra XXXX, bytom H. sumu 40.000 € titulom nemajetkovej ujmy na základe rozsudku Okresného súdu Zvolen z 18. marca 2014 č. 2T 210/2013-256, a to do 3 dní, pričom splnením záväzku jedného z nich zaniká povinnosť plnenia druhého. Skutkovo bola žaloba založená na tom, že žalobca ako zamestnanec žalovanej (vodič z povolania) s trvajúcim pracovným pomerom bol vyššie označeným rozsudkom v trestnom konaní uznaný za vinného, že 29. apríla 2013 ako vodič autobusu spôsobil zrážku s motocyklom zn. Babeta vedeným R. L., ktorý pri nehode utrpel početné zranenia, ktorým napriek okamžitej hospitalizácii 29. mája 2013 podľahol. Okrem trestu odňatia slobody s podmieneným odkladom a trestu zákazu činnosti mu bola uložená aj povinnosť na náhradu škody viacerým poškodeným, o.i. aj A. L. (vdove po obeti dopravnej nehody) vo výške 3.460 € ako náklady na pohreb a 40.000 € titulom nemajetkovej ujmy (pre úmrtie blízkeho príbuzného). Pre ubezpečenie jeho zamestnávateľa, že jeho povinná zmluvná poisťovňa (dnešná žalovaná 2/, pôvodnou žalobou označená za vedľajšiu účastníčku, ktorej vstup do konania i so zodpovedajúcou zmenou žaloby, požadujúcou plnenie od oboch žalovaných bol pripustený uznesením súdu prvej inštancie z 11. marca 2015 č.k. 10Cpr/4/2014-49) s poškodenými vyporiada všetky nároky, nedošlo k podaniu odvolania v trestnom

konaní, poisťovňa však odmietla a naďalej odmieta plniť aj náhradu nemajetkovej ujmy s poukazom na právny názor o nedostatku krytia aj tohto nároku povinným zmluvným poistením. Tento názor však s poukazom na potrebu eurokonformného výkladu Smernice Rady a Európskeho parlamentu č. 2009/103/EC aj ďalších tzv. motorových smerníc a závery z rozhodnutí Súdneho dvora EZVO (Európskeho združenia voľného obchodu - pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) a krajských súdov v Prešove a v Košiciach, uvádzaných v žalobe, neobstojí a ak je tu tiež rozsudkom najvyššieho súdu vo veci sp.zn. 3 Cdo 228/2012 ustálená zodpovednosť prevádzkovateľa motorového vozidla za škodu i nemajetkovú ujmu, je namieste, aby žalovaní žalobcu povinnosti mu uloženej rozsudkom v trestnom konaní zbavili.

2. Súd prvej inštancie rozsudkom z 21. októbra 2015 č.k. 10Cpr/4/2014-240 žalobu zamietol a žalovanej 1/ nepriznal právo na náhradu trov konania. Takéto rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 2, § 4 ods. 1, ods. 2 a ods. 4 a § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej tiež len „zákon o PZP“ alebo „zákon č. 381/2001 Z.z.“); § 420 ods. 1 a 2, § 427 ods. 1, § 451 ods. 1, §§ 454, 822 a 823 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O.z.“) a § 192 ods. 1 Zák. práce (zákona č. 311/2001 Z.z. v znení neskorších zmien a doplnení). Vecne mal za to, že žaloba nebola dôvodnou. Žalovanej 1/ chýbala vecná (tzv. pasívna) legitimácia, nakoľko táto nie je nositeľkou hmotnoprávnej povinnosti podľa Zák. práce voči žalobcovi ako svojmu zamestnancovi a zodpovednosť podľa O.z. je daná len voči poškodenému (ktorým ale žalobca nebol). Žalovanej 2/ potom bolo treba dať za pravdu v tom, že žalobca v trestnom konaní vedenom voči nemu nevyužil možnosti svojej obrany najmä nepodaním odvolania proti rozsudku, ktorým mu bola založená (o.i.) povinnosť na náhradu nemajetkovej ujmy, hoci jeho občianskoprávna zodpovednosť v tomto prípade daná nebola (pričom dôvody nepodania žalobcom odvolania boli pre konanie v prejednávanej veci bez právneho významu). Otázku krytia nároku na náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých po obeti dopravnej nehody povinným zmluvným poistením súd prvej inštancie neriešil, keď podľa jeho názoru by sa žalobca mohol v žalobe uvádzaného plnenia domáhať voči žalovanej 2/ len vtedy, ak by už niektorému z poškodených plnil, a to titulom vydania bezdôvodného obohatenia plnením za iného, z ktorého pohľadu žaloba bola tiež predčasnou. Na uvedenom nič nemenilo ani vykonanie zrážok zo mzdy v exekučnom konaní napriek povoleniu odkladu exekúcie, ktorých sa mal žalobca v prípade názoru o neoprávnenosti behu exekúcie domáhať voči exekútorovi, uzavrel súd prvej inštancie, zdôrazňujúci tiež svoju povinnosť rešpektovať skutkový a právny rámec vymedzený rozsudkom v trestnom konaní, ktorý po jeho právoplatnosti nešlo reparovať žalobcom navrhovaným spôsobom.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej tiež len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 21. decembra 2017 sp.zn. 16CoPr/2/2016 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny podľa § 378 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z.z. v znení zákona č. 87/2017 Z.z. a dnes už i zákona č. 350/2018 Z.z., ďalej tiež len „C.s.p.“) a vyslovil, že žalované nemajú nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Pri doplnení právnej argumentácie súdu prvej inštancie ustanoveniami § 440 a § 511 ods. 2 O.z. konštatoval správnosť skutkových aj právnych záverov uvedených v odôvodnení napadnutého rozsudku, majúc za to, že odvolanie nebolo dôvodným. Podľa odvolacieho súdu tu nešlo o regresný nárok, o aký by vo vzťahu žalobcu a žalovanej 1/ mohli ísť len v tzv. opačnom garde (pri úhrade škody žalovaným 1/ a následnom postihu z jej strany voči žalobcovi) a takisto tu bola nesprávne zamieňaná objektívna zodpovednosť žalovanej 1/ so zavinením (svedčiacim výlučne žalobcovi). Žalobca žalobou vylúčil duplicitu plnení len medzi stranami sporu, nie však aj medzi poškodenou a stranami sporu, hoci poškodená už má voči žalovanému (správne „žalobcovi“ - pozn. najvyššieho súdu) titul na plnenie a prostriedkom spôsobilým odvrátiť duplicitu plnení môže byť len žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia (bez konštruovania zániku povinnosti žalobcu voči poškodenej plnením žalovaných). S prihliadnutím na závery z rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky sp.zn. 23 Cdo 4058/2015 z 23. augusta 2016 okrem toho treba rozlišovať medzi právom na poistné plnenie a právom na náhradu škody a vznik škody nie je podmienkou výplaty poistného plnenia, argumentoval ďalej odvolací súd, žalobcovi vytykajúci tiež, že v prípade jeho záujmu na uplatnení nároku z pozície poisteného voči poisťovni bolo jeho povinnosťou rešpektovať existenciu právoplatného

rozhodnutia poškodenej voči nemu, a preto okrem žalovaných žalovať i poškodenú tak, aby táto bola povinná prijať žalované plnenie od žalovaných (namiesto od žalobcu), opierajúc sa pritom o úpravu z § 511 ods. 2 O.z.

4. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. Za dosiaľ dovolacím súdom neriešenú právnu otázku, od vyriešenia ktorej bolo závislým rozhodnutie odvolacieho súdu, označil otázku, či je daná povinnosť povinnej zmluvnej poisťovne a/alebo zamestnávateľa priameho škodcu v osobe zamestnanca plniť poškodenému náhradu nemajetkovej ujmy priznanú mu právoplatným rozsudkom v trestnom konaní, pričom splnením záväzku jedného z nich zaniká v rozsahu plnenia povinnosť plnenia ostatných strán, ako aj s tým súvisiace otázky tzv. aktívnej vecnej legitímácie škodcu a pasívnej legitímácie zamestnávateľa a povinnej zmluvnej poisťovne. Zotrvávajúc na názore o potrebe posúdenia žalobou uplatneného nároku ako regresného konštatoval tiež nejednotnosť rozhodovania súdov a tým spôsobený stav právnej neistoty v otázke krytia nároku na náhradu nemajetkovej ujmy povinným zmluvným poistením a nesúhlasil ani s námietkami odvolacieho súdu voči formulácii petitu žaloby (v tomto prípade argumentujúc rozdielnosťou právnych titulov požadovaného plnenia voči každému zo žalovaných a zastávajúc názor, že použitá formulácia vylúčila duplicitu plnení všetkých strán sporu - jeho nevynímajúc - aj voči poškodenej). Navrhol preto zrušenie rozsudku odvolacieho súdu a vrátenie mu veci na ďalšie konanie.

5. Žalovaná 1/ navrhla dovolanie odmietnuť, majúc za to, že toto nie je prípustným a dovolaním sformulovaná právna otázka nebola vymedzená dostatočne určite. Pre prípad názoru dovolacieho súdu o možnosti vyvodenia z obsahu dovolania významných otázok tzv. pasívnej vecnej legitímácie oboch žalovaných a vzájomného vysporiadania strán sporu navrhla dovolanie zamietnuť, stotožňujúc sa s názorom o nedostatku jej pasívnej legitímácie a poukazujúc na neexistenciu dôvodu pre ponúkané úvahy o vyporiadaní, ak na jej strane dôvod plnenia daný nie je, na čom nemôže nič zmeniť ani jej súhlas so žalobcom v tom, že aj náhrada nemajetkovej by mala byť krytá povinným zmluvným poistením podľa zákona o PZP.

6. Žalovaná 2/ navrhla dovolanie zamietnuť, pridržiavajúc sa svojej skoršej argumentácie o nedostatku jej pasívnej legitímácie pre viacerými rozhodnutiami najvyššieho súdu konštatovaný nedostatok krytia nároku na náhradu nemajetkovej ujmy povinným zmluvným poistením.

7. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 C.s.p.) osobou, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpenou v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C.s.p. dospel k záveru, že dovolanie je neopodstatnené, preto je potrebné ho zamietnuť (§ 448 C.s.p.).

8. Žalobca odôvodňuje svoje dovolanie tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

9. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 C.s.p. mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 C.s.p. (v tejto súvislosti porovnaj napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp.zn. 2 Cdo 203/2016 a 6 Cdo 113/2017).

10. Rozsudok odvolacieho súdu (ako aj ním potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie) v prejednávanej veci celkom nepochybne závisel od vyriešenia právnej otázky, či vinník dopravnej nehody, pri ktorej došlo k úmrtiu iného účastníka dopravnej nehody (a takto aj k nereparovateľnému zásahu do práva pozostalých obete dopravnej nehody na rodinný život) ako priamy škodca odsúdený na náhradu nemajetkovej ujmy v trestnom konaní má oprávnenie žalobou podanou proti zamestnávateľovi a/alebo poisťovni, u ktorej bolo dojednané povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú

prevádzkou motorového vozidla usilovať sa o to, aby ho takéto osoby alebo prinajmenšom niektorá z nich zbavili jemu uložennej povinnosti (tým, že poškodenej ako tretej osobe sa bude plniť namiesto neho). Táto otázka úzko súvisí s ďalšou otázkou vecnej legitímácie, teda existencie právneho vzťahu do sporu zapojených osôb, a to vo forme existencie žalobou uplatňovaného práva (spravidla na strane žalobcu), teda tzv. aktívnej legitímácie aj existencie žalobou vyžadovanej povinnosti (tejto spravidla na strane žalovaných), tejto sa viažúcej k tzv. pasívnej legitímácii.

11. Predovšetkým prvej z takto vymedzených právnych otázok podľa názoru dovolacieho súdu nešlo vytknúť neurčitosť, ani nejasnosť a v doterajšej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola (priamo) vyriešená. To zakladalo prípustnosť dovolania žalobcu podľa § 421 ods.1 písm. b/ C.s.p., nie však aj jeho dôvodnosť, keďže odvolací súd si v posudzovanom prípade správne vyriešil najmä otázku úplnosti okruhu do diskutovaného právneho vzťahu zapojených osôb a premietnutia takéhoto okruhu do okruhu strán sporu.

12. Najvyšší súd totiž v uznesení z 29. novembra 2018 sp.zn. 8 Cdo 100/2017 pripustil (hoc aj v inom právnom vzťahu, týkajúcom sa leasingu) žalobu v prospech tretieho a takéto jeho rozhodnutie bolo v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky uverejnené ako judikát R 30/2019 s právnou vetou „Dlžník zo zmluvy o úvere, ktorému leasingová spoločnosť oznámila, že jej pohľadávka, ktorá sa stala predčasne splatnou v dôsledku vzniku poistnej udalosti na zaobstarávanej veci, bude znížená o predpokladané plnenie poisťovne, je aktívne vecne legitimovaný v spore proti poisťovni ako poisťiteľovi obstarávanej veci a leasingovej spoločnosti ako poskytovateľovi úveru na zaobstaranie veci. Predpokladom je, že sa domáha, aby poisťovňa zaplatila poistné plnenie leasingovej spoločnosti s tým, že v rozsahu poskytnutého plnenia zaniká jeho povinnosť vrátiť leasingovej spoločnosti nezaplatenú časť úveru.“. Tým, čo je z takéhoto rozhodnutia významné aj pre prejednávajúcu vec, je to, že nevyhnutnou podmienkou úspechu žaloby, o akej je reč, nie je, aby ňou žalobca požadoval niečo sám pre seba (i keď zbavenie ho uložennej povinnosti niekým iným za takúto požiadavku prinajmenšom v širšom význame tohto pojmu považovať ide), ale aby pre prípad záujmu na založení (súdnym rozhodnutím) oprávnení a povinnosti iných osôb urobil všetky takéto ďalšie osoby stranami sporu (buď tak, že sa s niektorými z nich dohodne na spoločnom vedení sporu voči ďalším alebo tak, že ich - aj pre prípad nezájmu toho, kto by inak mal byť žalobcom, na takomto procesnom postavení - všetky vykáže do procesného postavenia žalovaných).

13. S prihliadnutím na práve uvedené tak nemožno (i v svetle záverov z práve priblíženého judikátu) považovať za akceptovateľné, aby ten, komu by sa malo na základe rozsudku vydaného v civilnom sporovom konaní plniť, nebol stranou sporu, ale len súčasťou jeho predmetu a nemal by tak v spore možnosť efektívne vystupovať (buď uplatňovať práva alebo sa požiadavkám niekoho iného brániť so všetkými k tomu prináležiacimi procesnými právami).

14. Práve tomuto parametru ale postup žalobcu v prejednávanej veci nezodpovedal, keď poškodenej A. L. ako oprávnená z rozsudku v trestnom konaní sa až do skončenia sporu v prejednávanej veci jeho stranou nestala (ale bola uvedená iba v petite žaloby de facto len ako platobné miesto). Pri tomto správne odvolacím súdom konštatovanom nedostatku, spôsobujúcom bez ohľadu na právnu argumentáciu v žalobe jej bezzákladnosť, malo samozrejme len povahu menšej nesprávnosti nie celkom uspokojivé zvládnutie snahy žalobcu o zapojenie neskoršej žalovanej 2/ do sporu najskôr len ako vedľajšej účastníčky, vedúce k nepochybnéj anomálii uvažovania s takouto osobou po pripustení jej vstupu do konania uznesením spomínaným pod 1. zhora ako s hlavným i vedľajším účastníkom (dnes intervenientom) súčasne (?).

15. Práve to (neúplnosť okruhu do sporu zapojených strán) bol dôvod, pre ktorý by aj odpovede na všetky ďalšie dovolaním podsúvané otázky mali charakter len akademických, teda takých, ktoré by v žiadnom prípade nemohli ovplyvniť výsledok sporu.

16. Dovolací súd preto podľa § 448 C.s.p. o dovolaní žalobcu rozhodol spôsobom uvedeným v prvej vete výroku tohto svojho rozsudku.

17. Pre úplnosť sa prítom žiada uviesť, že pokiaľ žalobca dovolaním poukazoval na nejednotnosť rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vo vzťahu k otázke pasívnej vecnej legitímácie poisťovateľov na náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých po obetiach dopravných nehôd podľa zákona č. 381/2001 Z.z. a s ňou súvisiacej otázke, či v zmysle zákona č. 381/2001 Z.z. treba pod pojmom škoda rozumieť tiež nemajetkovú ujmu spôsobenú pozostalým po obetiach dopravnej nehody, tieto otázky odvolací súd, ani súd prvej inštancie vo svojich rozsudkoch neriešili, a preto i v tomto prípade šlo len o akademické otázky bez možnosti vyvodenia z nich prípustnosti dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci (zvlášť ak dovolateľom tu bol priamy škodca odchylný od poisťovne i poškodeného).

18. Pri takomto výsledku dovolacieho konania v ňom úplný procesný úspech zaznamenali obe žalované a boli to tak ony, komu vznikol nárok na plnú náhradu jeho trov. Dovolací súd preto o tejto otázke rozhodol spôsobom uvedeným v druhej vete výroku tohto rozsudku - s tým, že o výške náhrady bude rozhodnuté samostatným uznesením súdu prvej inštancie (§ 453 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 a 2 C.s.p.).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0, v časti trov konania pomerom hlasov 2 : 1.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.